

## **ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДВИЩЕННЯ ГНУЧКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

**Ємельянов Олександр Юрійович**

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій  
*Національний університет «Львівська політехніка», Україна*

**Войтович Максим Ярославович**

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій  
*Національний університет «Львівська політехніка», Україна*

Будь-яке підприємство характеризується різними видами його економічного потенціалу. Зокрема, слід виділити маркетинговий [1], збутовий [2], виробничий [3, 4] та інші складники потенціалу підприємств. Також важливим його видом є потенціал ресурсозбереження [5–7], реалізація якого відображається у ресурсозберігаючій моделі розвитку підприємств [8–11] та у технологічних змінах, що відбуваються [12–16]. Ефективність функціонування підприємств у динамічних умовах зовнішнього середовища значною мірою визначається також і рівнем їх адаптаційних можливостей [17–21]. Цей рівень, що суттєво залежить від гнучкості підприємств [22–24], відображається як в результативності адаптації [25], так і у величині її потенціалу [26].

Загалом, можна стверджувати, що здатність підприємства до адаптації залежить від його гнучкості. Тому оцінювання потенціалу підвищення гнучкості підприємств потребує попереднього оцінювання рівня їхніх адаптаційних можливостей. Своєю чергою, таке оцінювання має певною мірою відносний характер, який проявляється у тому, що наперед потрібно обрати певний різновид фінансово-економічних результатів господарської діяльності, відносно якого оцінюватимуться адаптаційні можливості підприємства, та визначити ситуації, щодо яких можливо відбуватиметься адаптація.

Варто виділити два види адаптаційних можливостей підприємства до певного сценарію погіршення умов його зовнішнього середовища; а саме

1) фактичну величину адаптаційних можливостей суб'єкта господарювання. Вона може визначатися як різниця між очікуваною величиною результату діяльності підприємства у разі настання певного негативного сценарію за наявності у цього підприємства гнучкості та величиною цього результату у разі, якщо б підприємство взагалі би гнучкістю не володіло;

2) прогнозна величина адаптаційних можливостей суб'єкта господарювання. Вона може визначатися як різниця між очікуваною величиною результату діяльності підприємства у разі настання певного негативного сценарію за умови реалізації підприємством заходів з підвищення гнучкості та величиною цього результату у разі, якщо б підприємство взагалі би гнучкістю не володіло

При цьому оцінювання потенціалу підвищення гнучкості підприємства доцільно здійснювати за допомогою множини показників, які характеризують можливість збільшення рівня адаптації підприємства до змін за різних сценаріїв цих змін. Зокрема, якщо розглядати випадок адаптації підприємств до негативних змін у його зовнішньому середовищі, то такі сценарії відповідатимуть різним комбінаціям можливого скорочення попиту на продукцію підприємства та можливого збільшення

цін на ресурси, що ним використовуються.

Відповідно, величина потенціалу підвищення гнучкості підприємства стосовно адаптації до можливих негативних змін у його зовнішньому середовищі за певним їх сценарієм може бути обчисленою за такою формулою:

$$B_i = A_{ni} - A_{fi}, \quad (1)$$

де:

$B_i$  – величина потенціалу підвищення гнучкості підприємства стосовно адаптації до можливих негативних змін у його зовнішньому середовищі за  $i$ -тим їх сценарієм;

$A_{ni}$ ,  $A_{fi}$  – відповідно прогнозна та фактична величини адаптаційних можливостей підприємства до  $i$ -того сценарію погіршення умов його зовнішнього середовища.

Тоді загальний потенціал підвищення гнучкості підприємства може бути оцінений множиною значень показника (1) за різних сценаріїв негативних змін у зовнішньому середовищі суб'єкта господарювання. Також з метою встановлення величини потенціалу підвищення гнучкості підприємства можливим є обчислення математичного сподівання значень показника (1) з урахуванням імовірності настання різних сценаріїв.

### Список використаних джерел:

1. Мороз, Л. А. & Лебідь, Т. В. (2009). Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика», (649), 214–219.
2. Ємельянов О. Ю., Висоцький, А. Л. & Петрушка, Т. О. (2016). Діагностування достатності обсягів збутової діяльності промислових підприємств. Науковий вісник НЛТУ України, (26.6), 102–108.
3. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. Науковий вісник НЛТУ України, (23.4), 128–135.
4. Emelyanov, A., Kurylo, O. & Vysotskij, A. (2013). Structuring expenses of industrial enterprises in the evaluation process of its production and sales potential. Ekontechmod. An international quarterly journal, (4), 11–17.
5. Баландіна, І. С. (2011). Принципи формування потенціалу ресурсозбереження на підприємствах у сучасних умовах. Бізнес Інформ, (11), 141–143.
6. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. Економічний часопис – XXI, (1-2), 45–48.
7. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. Економіка. Фінанси. Право, (8), 7–10.
8. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. Економіка: реалії часу, (2 (30)), 79–84.
9. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. Бізнес Інформ, (1), 44–49.
10. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. Економіст, (12), 72–75.
11. Emelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L. & Hryshko, V. (2014) The Impact of the Technological Development Level of Ukrainian Enterprises on the Competitiveness of Their Products. **International Journal of Business, Humanities and Technology**, (4), 129–135.
12. Ємельянов, О. (2023). Склад інформації, необхідної для управління енергозберігаючими технологічними змінами на підприємствах. Матеріали конференцій МЦНД, (17.03.2023;

- Дніпро, Україна), 97–99. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/465>.
13. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л. & Петрушка, Т. О. (2016). Моделювання процесу ціноутворення на машинобудівну продукцію. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління», (847), 81–87.
  14. Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177–194.
  15. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
  16. Емельянов, А. Ю. & Петрушка, Т. А. (2013). Исследование факторов технологического развития предприятий. Проблемы экономики и менеджмента, (11), 13–21.
  17. Білошкурська, Н. В. (2010). Моделі адаптивної поведінки та їх роль у формуванні економічної безпеки підприємства. Актуальні проблеми економіки, (12 (114)), 101–104.
  18. Гросул, В. А., Круглова, О. А. & Рачкован, О. Д. (2017). Методичні засади оцінювання сприятливості зовнішнього середовища для адаптації підприємств роздрібної торгівлі. Актуальні проблеми економіки, (4), 62–74.
  19. Лепейко, Т. І. & Кривобок, К. В. (2016). Удосконалення інструментів адаптації підприємств до впливу конкурентного середовища. Бізнес Інформ, (12), 176–181.
  20. Крисько, Ж. Л. (2009). Адаптація підприємства до зовнішнього середовища через механізм реструктуризації. Галицький економічний вісник, (2), 38–42.
  21. Соколова, Л. В. (2016). Теоретико-методологічна платформа розробки системи адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища. Проблеми економіки, (3), 206–211.
  22. Демків, І. (2010). Розвиток понятійного апарату управління гнучкістю підприємства. Економічний аналіз, (5), 80–82.
  23. Ігнатієва, І. А. & Хлістунова, Н. В. (2013). Методичні підходи до оцінювання рівня стратегічної гнучкості підприємств сфери послуг. Актуальні проблеми економіки, (4), 128–135.
  24. Распопов, Р.С. (2006). Економічні аспекти гнучкості виробничої потужності підприємства. Вісник ДонДУЕТ, (4 (32)), 117–123.
  25. Степанова, Ю. Л. (2012). Результативність адаптації підприємства. Економіка. Менеджмент. Підприємництво, (24 (I)), 156–163.
  26. Лепейко, Т. І. & Кривобок, К. В. (2015). Адаптаційний потенціал підприємства в конкурентному середовищі. Економічний аналіз, (20), 245–250.